

Kohtuasi C-16/24 [Sinalov]ⁱ**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

11. jaanuar 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sofiyski gradski sad (Sofia linnakohus, Bulgaaria)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

11. jaanuar 2024

Kriminaalasjas süüdistatavad:

YR

WV

AN

WY

Põhikohtuasja ese

Liikmesriigi kohtuniku ja kohtu esimehe vaheline pädevuskonflikt küsimuses, kuidas tuleb kohaldada liikmesriigis kehtivat põhimõtet, mille kohaselt määratakse kohtuasjad juhusliku valiku alusel. Õigusriigile iseloomuliku kohtunike sõltumatuse põhimõtte järgimine, kui kohtuasjade juhusliku määramise korda tõlgendatakse ja kohaldatakse nii, et liikmesriigi kohtunikul ei ole lubatud iseseisvalt hinnata, kas ta on pädev menetlema talle kohtu esimehe poolt määratud kriminaalasja, mis toob kaasa tagajärje, et olukorras, kus see kohtunik on pädevusest tulenevalt andnud asja ilma kohtu esimehe nõusolekuta vahetult üle sama kohtu teisele kohtunikule ning teine kohtunik on asja menetlemiseks vastu võtnud ja – samuti ilma kohtu esimehe nõusolekuta – pidanud vajalikuks kuulata küsimuses, kas ta on pädev seda kohtuasja menetlema, ära kohtuasja pooled, on

ⁱ Käesoleval kohtuasjal on väljamõeldud nimi. See ei vasta ühegi menetlusosalise tegelikule nimele.

kohtu maine kahjustamise ja ametikohustuste rikkumise tõttu algatatud mõlema kohtuniku suhtes distsiplinaarmenetlus.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine ELTL artikli 267 alusel

Eelotsuse küsimus

Kas ELL artikli 19 lõike [1 teise lõiguga] ja harta artikliga 47 on kooskõlas, kui riigisisesele seadusele – mille kohaselt tuleb õigusemõistmise põhimõttena teha kohtunike hulgast juhuslik valik, et määrata, milline kohtunik peab kriminaalasja menetlema ja selles asjas otsuse tegema – antakse selline tõlgendus, et kahtluste korral, kas seda põhimõtet on kohtu esimehe poolt konkreetsele kohtunikule juba määratud kohtuasjas rikutud, tuleb asuda seisukohale,

1. et tegemist on kohtuga seotud küsimusega, mille kohta teeb – ka pärast poolte ärakuulamist ja apellatsioonimenetluses – otsuse asja menetlev kohus, või

2. et tegemist on korraldusliku küsimusega, millele on õigus vastata ainult kohtu esimehel,

ja lisaks selline tõlgendus, et olukorras, kus kohtunik, kellele on kohtuasi määratud, leiab, et viidatud põhimõtte kohaselt peaks seda kohtuasja menetlema teine kohtunik, ja annab kohtuasja talle üle, ning teine kohtunik, kes on kohtuasja vastu võtnud, otsustab esmalt pooled võistlevas menetluses ära kuulata ja seejärel oma pädevuse küsimuses iseseisvalt otsuse teha, panevad need kaks kohtunikku toime distsiplinaarrikkumise, kuna oma tegevusega kahjustavad nad kohtu mainet ja rikuvad oma ametikohustusi?

Viidatud liidu õigusnormid ja kohtupraktika

Euroopa Liidu leping (edaspidi „ELL“), eelkõige artikli 19 lõike 1 teine lõik;

Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“), eelkõige artikkel 47;

Nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsus 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta (ELT 2008, L 300, lk 42);

Nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsus 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta (ELT 2004, L 335, lk 8);

15. juuli 2021. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (kohtunike distsiplinaarkord) (C-791/19, EU:C:2021:596)

20. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Repubblika (C-896/19, EU:C:2021:311);

19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982);

2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A.B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused) (C-824/18, EU:C:2021:153);

5. novembri 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (üldkohtute sõltumatus) (C-192/18, EU:C:2019:924);

24. juuni 2019. aasta kohtuotsus komisjon vs. Poola (kõrgeima kohtu sõltumatus) (C-619/18, EU:C:2019:531).

Liikmesriigi õigusnormid

Kriminaalmenetluse seadustik (Nakazatelnoprotsesualen kodeks), eelkõige artikli 42 lõige 2, artikli 44 lõige 1 ja artikkel 258

Kohtute seadus (Zakon za sadebnata vlast; edaspidi „ZSV“), eelkõige artikli 9 lõige 1, artikkel 86, artikkel 109, artikli 307 lõige 2, artikkel 308, artikkel 327 ning artikli 360b lõiked 1 ja 6

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Alates 30. oktoobrist 2014 oli Spetsializiran nakazatelen sadi (kriminaalasjade erikohus, Bulgaaria) menetluses kriminaalasi nelja isiku suhtes tulenevalt osalemisest organiseeritud kuritegelikus ühenduses, mille eesmärk oli panna toime maksukuritegusid, täpsemalt hoiduda kõrvale käibemaksu tasumisest. Väidetavad kuriteod pandi toime ajavahemikul 2008. aasta jaanuarist kuni 27. märtsini 2012.
- 2 Kõiki kohtunikke hõlmava arvutipõhise juhusliku valiku alusel määrati kriminaalasi kohtunik Ivo Hinovile. Kohtuasja menetles kohtukolleegium, kuhu kuulus kaks rahvakohtunikku. Seoses ühe rahvakohtuniku surmaga 2021. aastal ja arvestades kohtukolleegiumi koosseisu muutumatuse põhimõtet, tegi kohtunik Ivo Hinov (edaspidi „kohtunik I. H.“) 19. oktoobril 2021 määruse kohtuliku arutamise uuendamise kohta.
- 3 Spetsializiran nakazatelen sad (kriminaalasjade erikohus) likvideeriti 27. juulil 2022 ja kohtuasi anti pädevust arvestades üle Sofiyski gradski sadile (Sofia linnakohus, Bulgaaria) (edaspidi „SGS“). Selles kohtus nimetati ka kohtunik I. H. kohtunikuna uuesti ametisse ja praegu tegutseb ta seal kohtunikuna.
- 4 SGSi kriminaalkolleegiumi esimees (edaspidi „kohtu esimees“) kohaldas 4. augustil 2022 kohtuasjade määramise korda, mille aluseks on kohtu kõiki kohtunikke hõlmava juhusliku valiku põhimõte. Kriminaalasi määrati kohtunikule

Hristinka Koleva (edaspidi „kohtunik H. K.“). Arutamata kohtuasja õiguslikke küsimusi, tuvastas nimetatud kohtunik 27. septembril 2023, et kohtuasja sisulise menetlemise pädevus on kohtunikul I. H. Seepärast saatis ta asja menetlemiseks sellele kohtunikule.

- 5 Kohtunik I. H. tegi 3. oktoobril 2023 kohtumääruse, mis nägi ette avaliku istungi korraldamise poolte ärakuulamiseks eelkõige küsimuses, kas järgitud on juhusliku määramise põhimõtet. Pooled leidsid, et kohtunik I. H. on rikkunud õigusnormi, kuna kohtunik ei saa asja menetlemiseks teisele kohtunikule üle anda. Pooled on seisukohal, et kohtuasi tuleb saata kohtu esimehele, kes peab kohtuasja juhusliku valiku alusel uuesti määrama.
- 6 Kohtunik I. H. selgitas 23. novembri 2023. aasta määruses, et seadusandja on kehtestanud juhusliku valiku kohtukorralduse põhimõttena ja et igal kohtul on õigus kontrollida oma pädevust. Sellele tuginedes leiab ta, et tegemist on kohtuga seotud küsimusega (st küsimusega, mille peab – ka apellatsioonimenetluses – otsustama kohus) ja mitte korraldusliku küsimusega (st mitte küsimusega, mille peab otsustama kohtu esimees).
- 7 Nimetatud kohtuniku määruste peale esitatud apellatsioonkaebuse asjas otsustas pädev apellatsioonikohus, et ainult kohtu esimehel on õigus hinnata, kas kohtuasja algsel määramisel on järgitud juhusliku valiku põhimõtet.
- 8 Kohtu esimees algatas 22. detsembri 2023. aasta määrusega kohtuniku H. K. ja kohtuniku I. H. suhtes distsiplinaarmenetluse. Kohtunikku H. K. süüdistatakse selles, et ta ei saanud kohtuasja uueks määramiseks kohtu esimehele (ja lisaks selles, et ta ei lõpetanud menetlust ja ei tunnistanud ennast erapoolikuks), samal ajal kui kohtunikku I. H. süüdistatakse selles, et ta nõustus menetlema kohtuasja, mis ei olnud talle määratud nõuetekohaselt ja kooskõlas ZSV nõuetega. Õiguslikust seisukohast liigitati nimetatud kohtunike tegevus „kohtu mainet kahjustavaks tegevuseks, millega on rikutud ametikohustusi“.

Kohtuniku ja kohtu esimehe peamised väited

- 9 Kohtunik I. H., kes kuulub selle kohtukollegiumi koosseisu, kes on esitanud Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, on seisukohal, et sellega, et SGSi esimees on võtnud ta distsiplinaarvastutusele, rikutakse tema kui kohtuniku üldiseks õiguseks olevat õigust vabalt hinnata oma pädevust kriminaalasja menetlemiseks. Tema arvates tekib sellega seoses vähemalt kaks olulist küsimust. Esimene küsimus on, kas eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tunnistama, et selle küsimuse otsustamise pädevus tal tegelikult puudub, mis tähendaks, et ta möönab, et seda saab hinnata ainult kohtu esimees. Teine küsimus on, kas eelotsusetaotluse esitanud kohtu senised toimingud, mille eesmärk on hinnata tema enda pädevust, kujutavad endast tegelikult distsiplinaarrikkumist ja on seega alus enda taandamiseks, kuna tulenevalt kohtuga seotud toimingute tegemisest konkreetses kohtuasjas kahjustab asjaomane kohtunik kohtu mainet ja ei saa kohtuasja menetlemist jätkata.

- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kirjeldab lühidalt kohtuasjade määramisel kohaldatava juhusliku valiku põhimõtte olemust ja praktilisi tagajärgi. Kohus juhib tähelepanu sellele, et uus kord kehtestati selleks, et piirata kohtuasjade määramist, milleks on traditsiooniliselt ainuõigus kohtu esimehel, meelevaldselt. Juhuslik valik leiab aset siis, kui asja hakatakse kohtus menetlema. Juhuslikul valikul on kaks vormi. Juhuslik määramine võib toimuda i) „automaatselt“ (ühtlane elektrooniline määramine vastavalt saabumise järjekorrale) – sellisel juhul valitakse kohtunik, kellele kohtuasi määratakse, kõigi kohtunike hulgast, käesoleval juhul SGSi kriminaalkollegiumi kohtunike hulgast. See võimalus on kasutatav juhul, kui kohus asub asja menetlema esmakordselt. Juhuslik määramine võib toimuda ka (ii) „konkreetselt kohtuniku valiku“, st „manuaalse määramise“ vormis. Teisena nimetatud võimalust kasutatakse eelkõige juhtudel, kui algselt oli kohtuasi määratud konkreetsele kohtunikule, kes saatis selle edasi teisele organile (nt prokuratuurile, et kõrvaldada menetlusnormide rikkumine, või teisele kohtule, keda ta peab pädevaks), ja sama kohtuasi jõuab seejärel uuesti kohtusse. Sellisel juhul määratakse kohtuasi vahetult samale kohtunikule.
- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei ole riigisiseses õiguses siiski täpsustatud, milline isik on pädev hindama, kas kohtu esimees on kasutanud nõuetekohaselt oma õigust järgida juhusliku valiku põhimõtet. Konkreetselt on küsimus selles, kas ta tegutses õigesti, kui ta valis kohtuniku, kellele kohtuasi määrata, esimese võimaluse kohaselt kõigi kohtunike hulgast, või oleks ta pidanud kasutama teist võimalust ja määrama kohtuasja konkreetsele kohtunikule. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et sellega seoses võib asuda kahele seisukohale.
- 12 Esimese seisukoha kohaselt tähendab tõsiasi, et liikmesriigi seadusandja on õigusemõistmise korraldusliku põhimõttena ette näinud juhusliku valiku põhimõtte, seda, et see on kohtumenetluse seaduslikkuse oluline osa. Seetõttu kehtib üldine põhimõte, et kohtunikul, kellele on kohtuasi määratud, on õigus hinnata oma pädevust, sealhulgas seda, kas kohtuasja määramisel on järgitud juhusliku valiku põhimõtet. Selle seisukoha järgi rakendatakse juhusliku määramise põhimõtet kahes etapis. Esimeses etapis rakendab seda kohtu esimees, kes määrab asja konkreetsele kohtunikule ja kohaldab seejuures oma äranägemise järgi ühte määramise kahest vormist. See toimub korralduslikus menetluses ilma poolte osaluseta. Teises etapis annab kohtunik, kellele on kohtuasi määratud, iseseisvalt hinnangu, mida rakendatakse kohtumenetluses koos kõigi sellega seotud tagatistega – poolte ärakuulamine ja kõrgema astme kohtute kontroll.
- 13 Teine seisukoht on, et selle põhimõtte järgimist kontrollib üksnes kohtu esimees. Kui kohtunik, kellele on kohtuasi määratud, leiab, et kohtuasi on talle määratud alusetult, peab ta sellest esmalt teavitama kohtu esimeest, kes peab hindama, kas kohtuasi on vaja uuesti määrata. Sellele seisukohale asusid apellatsioonikohus ja SGSi esimees, kes algatas kohtuniku I. H. ja kohtuniku H. K. suhtes distsiplinaarmenetluse. Kohtu esimees leiab, et ainult temal on sellise hinnangu andmise õigus ja seepärast oleks kohtunik H. K. pidanud kohtuasja koos asjakohaste põhjendustega esmalt talle üle andma, et ta oleks seejärel saanud teha

otsuse osas, mis puudutab kohtuasja uuesti määramise pädevust. Samamoodi oleks kohtunik I. H., kes oli kohtuasja vastu võtnud kohtunikult H. K., pidanud selle saatma otse kohtu esimehele, kes oleks andnud kõnealuse hinnangu, selle asemel et ise otsustada, kas tal on õigus menetleda kohtuasja asjaomase kohtu esimehe nõusolekuta.

- 14 Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab siiski, et riigisisese õiguse alusel ei ole selge, kas kohtu esimehel, kes hindab kohtuniku õigust kohtuasja menetleda ja selles asjas otsus teha, on teatud aspektist – juhusliku valiku põhimõtte järgimise aspektist – õigus anda kohtunikule juhiseid.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib esiteks, et põhikohtuasjas on tegemist organiseeritud kuritegelikus ühenduses osalemises ja käibemaksu tasumisest kõrvalhoidumises süüdistatavate isikute süü või süüituse tuvastamisega. Süüdimõistva otsuse korral tuleks karistus määrata vastavalt nõukogu 24. oktoobri 2008. aasta raamotsusele 2008/841/JSK organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse kohta ja nõukogu 25. oktoobri 2004. aasta raamotsusele 2004/757/JSK, millega kehtestatakse miinimumeeskirjad ebaseadusliku uimastiäri kuriteokoosseisu ja karistuste kohta. Kuna põhikohtuasjas on kohaldatav teisene õigus, on kohaldatavad ka ELL artikli 19 lõike 1 teine lõik ja harta artikkel 47. Põhikohtuasja peab menetlema liidu õiguse tähenduses sõltumatu kohus.
- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates puudutab see eelkõige sõltumatust, mis on kohtunikul, kes kasutab õigust hinnata, kas ta on kohtuasja menetlemiseks pädev (pädevus juhusliku valiku põhimõtte kohaldamise aspektist). Seega tuleb kontrollida, kas seda sõltumatust on kahjustatud, kui kõnealust hinnangut saab anda ainult asjaomase kohtu esimees ja kui asjaomase kohtukollegiumi seisukohta, et sellise hindamise pädevus on olemas temal endal, peab kohtu esimees distsiplinaarrikkumiseks.
- 17 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kuigi Euroopa Kohtu hinnangul on kohtusüsteemi korraldus riigisisese õiguse küsimus, peab see korraldus siiski tagama kohtunike sõltumatuse, et kindlustada õigusriigi kui ülimalt olulise väärtuse kaitse. See kehtib ka kohtunike suhtes distsiplinaarmenetluste algatamist reguleerivate õigusnormide suhtes.
- 18 Eelotsusetaotluse esitanud kohus juhib tähelepanu sellele, et Euroopa Kohus lähtub sellest, et kohtuniku sõltumatus kui selline kehtib seadusandliku ja täidesaatva võimu suhtes. Käesoleval juhul tekib aga küsimus kohtuniku sõltumatuse kohta kohtuniku ja kohtu esimehe vahelises suhtes ning seda ainult ühest aspektist, nimelt seoses hindamisega, kas põhimõtet, mis näeb ette juhusliku valiku, mille kohtu esimees juba tegi, on kohaldataud nõuetekohaselt.
- 19 Siiski tuleb märkida, et kohtu esimehe ülesanne on luua õigusemõistmiseks vajalikud tingimused, kuid asjaomases kohtuasjas ta ise õigusemõistmise ei

tegele. Seega teostab asjaomase kohtu esimees kohtuasjade määramise õigust kasutades kohtusüsteemis üksnes täidesaatvat, mitte kohtulikku võimu. Õigused on selgelt piiritletud: õigusemõistmise pädevus on kohtunikul (seoses kohtuasjaga, mida ta menetleb) ja täidesaatev pädevus on kohtu esimehel (seoses kohtuga, mida ta juhib).

- 20 Lisaks sellele tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et kohtu sõltumatuse üks osa on kohtu olemine väljaspool väliste tegurite haardeulatust. See küsimus tekib põhikohtuasjas seetõttu, et väline tegur – kohtu esimees – on vankumatult seisukohal, et ainult tema saab juhusliku valiku põhimõtte alusel otsustada, milline kohtunik peab kohtuasja menetlema.
- 21 Euroopa Kohus märgib veel, et sõltumatuse nõue eeldab, et kohus täidab oma ülesandeid täiesti iseseisvalt, olemata kellegagi hierarhilises või alluvussuhtes ja saamata kellelki korraldusi või juhiseid, ning et ta on seega kaitstud väljastpoolt tuleva sekkumise või surve eest, mis võib kahjustada tema liikmete otsustusvabadust ja mõjutada nende otsuseid.
- 22 Põhikohtuasjas eitas kohtu esimees kohtuniku võimalust hinnata oma pädevust, kuna ta leiab, et selle küsimuse hindamiseks on ainuõigus temal ja et tema otsus on kohtunikule siduv. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates tähendab see välist survet, kuna tegemist on õigusemõistmise põhimõtte kohaldamise küsimusega. Kohtu esimees on aga kõnealuse õigusemõistmise suhtes väline isik.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et käesolevale kohtuasjale üle kantud Euroopa Kohtu praktikat tuleb mõista nii, et kohtuniku sõltumatuse nõue kehtib alates hetkest, mil konkreetse kohtuasja menetlemine ja selles asjas otsuse tegemine on määratud konkreetsele kohtunikule. Sellest hetkest alates muutub tema sõltumatus väärtuseks, sellest hetkest alates ei või talle enam survet avaldada, kui tegemist on otsustustega, mida ta teeb selle kohtuasja menetlemisel ja selles asjas otsuse langetamisel. See kehtib ka tema enda pädevust puudutavate otsuste suhtes.
- 24 Põhikohtuasjas määras kohtu esimees põhikohtuasja menetlemise algselt nõuetekohaselt kohtunikule H. K. Ei saa nõustuda seisukohaga, et kohtunik jääb kohtu esimehe kontrolli alla, ilma et ta saaks ise otsustada, kas ta on kohtuasja menetlemiseks ja selles asjas otsuse tegemiseks vastavalt juhusliku määramise põhimõttele pädev, ja peab selle asemel paluma kohtu esimehel kohtuasi uuesti määrata. Seda seetõttu, et kui tunnustatakse kohtuniku H. K. õigust hinnata iseseisvalt oma pädevust asja menetlemiseks, siis tähendab see ka seda, et tunnustatakse tema õigust anda asi iseseisvalt üle kohtunikule I. H., kui ta peaks leidma, et asja peab menetlema kohtunik I. H.. Sellest tuleneb vajadus tunnustada kohtuniku I. H. õigust pärast asja jõudmist kohtusse ise hinnata, kas ta on juhusliku valiku põhimõtte kohaselt pädev asja menetlema, sealhulgas tema õigust otsustada, et enne järelduse tegemist kuulab ta ära pooled, jätmata seda otsust kohtu esimehe teha.

- 25 Kui seevastu nõustuda kohtu esimehe seisukohaga, siis tähendaks see, et kohtunik, kes peab konkreetset kohtuasja menetlema ja selles asjas otsuse tegema, sõltuks osas, mis puudutab teatud aspekti seoses tema pädevusega kohtuasja menetlemiseks ja selles asjas otsuse tegemiseks, täielikult kohtu esimehe tahtest, ilma et ta saaks seda ise hinnata. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates viib see lõppkokkuvõttes selleni, et kohus on – just sellest aspektist (hinnang tema pädevusele asja menetlemiseks ja otsustamiseks, arvestades juhusliku valiku põhimõtet) – sõltuv kohtu esimehest.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollib ka seda, kas kohtuniku I. H. suhtes algatatud distsiplinaarmenetlus ei ohusta avalikkuse õiguspärasest ootust kohtusüsteemi toimimisele ja sõltumatusele. Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohus leiab, et kohtuniku suhtes algatatud distsiplinaarmenetlus ei või olla vahend, et kontrollida tema langetatud kohtuotsuse sisu, ja et distsiplinaarvastutuse süsteem peab olema selline, et see hoiaks ära ohu, et kohtuniku võib distsiplinaarvastutusele võtta ainuüksi tema otsuse tõttu.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates ei ole need tingimused põhikohtuasjas täidetud, kuivõrd kohtuniku H. K. ja kohtuniku I. H. suhtes algatatud distsiplinaarmenetlus puudutab nende poolt kirjalikus vormis tehtud kohtumääruste sisu. Tegelik eesmärk on süüdistada neid seetõttu, et kõnealune sisu ei olnud selline, nagu see kohtu esimehe arvates oleks pidanud olema. Seoses distsiplinaarmenetlusega, mis puudutab kohtuotsuse sisu, on Euroopa Kohus otsustanud, et distsiplinaarvastutus võib tekkida üksnes „täiesti erandlikel juhtudel“. Need juhud hõlmavad „kohtunike võimalikke raskeid ja täiesti lubamatuid käitumisviise, mis seisnevad näiteks selles, et nad tahtlikult ja pahauskselt või eriti raske ja jämeda hooletuse tõttu eiravad riigisiseseid ja liidu õigusnorme, mille järgimise nad peavad tagama“.
- 28 Eelotsusetaotluse esitanud kohus jõuab järeldusele, et nimetatud kohtunike otsust hinnata enda pädevust põhikohtuasja menetlemiseks ei saa pidada selliseks erakordselt tõsiseks õigusrikkumiseks. Vaidluse all on õiguse kasutamine. Mõlemad kohtunikud olid seisukohal, et konkreetset õigust (oma pädevuse hindamine, arvestades juhusliku valiku põhimõtte järgimist) saab kasutada ainult kohtunik, mitte aga kohtu esimees. Viimane oli seevastu nii seisukohal, et see õigus on üksnes temal, kui ka seisukohal, et tema õiguse eitamisega olid mõlemad kohtunikud toime pannud distsiplinaarrikkumise. Lisaks sellele rõhutatakse, et mõlemad kohtunikud on asjaomaseid otsuseid nõuetekohaselt põhjendanud. Kohtu esimees seda asjaolu aga ei käsitlenud ja ei kontrollinud, kas tegemist oli pelgalt veaga seaduse kohaldamisel. Selle asemel kasutab ta distsiplinaarmenetlust, et kaitsta oma ainuõigust juhusliku määramise põhimõtte nõuetekohase kohaldamise küsimuses.
- 29 Lõpuks rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kohtunike sõltumatuse nõue ei ole eesmärk omaette, vaid teenib poolte õigust kaitsele, mille ilmselge vorm on õigus olla ära kuulatud. Kohtunik I. H. soovis oma tegevusega, mille eest võeti ta distsiplinaarvastutusele, anda pooltele võimaluse esitada oma märkused selle

kohta, kas juhusliku valiku põhimõtet on – olukorras, kus kohtu esimees kohtuasja algselt määras, ja olukorras, kus kohtunik H. K. andis kohtuasja üle kohtunikule I. H. – järgitud. Sellise lähenemisviisiga pakuti pooltele selle küsimuse otsustamisel tegelikult tõhusat kaitset, kuna nende seisukohti võeti arvesse. Kui selles küsimuses oleks seevastu lastud kohtu esimehel teha korralduslik otsus, oleks kohtu esimees teinud selle otsuse oma isikliku hinnangu alusel ja pooli ära kuulamata.

- 30 Kokkuvõttes tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul käesoleval juhul kontrollida, kas õigusriigile iseloomuliku kohtunike sõltumatuse põhimõtte järgimine on tagatud. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et kodanikele liidu õigusest tulenevate õiguste kasutatavuse saab tagada ainult siis, kui neid kaitseb sõltumatu kohus. Kõnealune sõltumatus peab tekkima ajal, mil kohtuasi kohtunikule määratakse. Sellest ajast alates peab kohtunik võtma täieliku vastutuse oma otsuse eest. Tema vigu peavad parandama pooled apellatsioonkaebuse kaudu või kõrgemad astme kohtud omal algatusel. Kui kohtu esimees saab pärast kohtuasja määramist teostada kohtuasja üle kontrolli, olgu siis kas või ainult ühest aspektist (käesoleval juhul juhusliku valiku põhimõtte järgimise aspektist), siis ei saa eeldada, et kohus on täiesti sõltumatu.

TÖÖDOKUMENT